

azzal függhet össze, hogy a szentély fölé egy kerek formájú kupolát terveztek, ami elnyeli a hangokat. (Csak elektromos hangosítással használható emiatt.) A liturgia viszont nem tud mit kezdeni az ilyen belső térkialakítással, még a NOM sem, még ha a szentély üvegfalából csodás panoráma nyílik Gazdagrét dombos tájára, a szép kilátásba gyönyörködhet a papság és az asszisztencia. (A hívek legfőbb távcsővel élvezhetik a pompás látványt.) A templom berendezése egyébként illik a templomhoz, minden darabja, még az ajtók is egyedi formatervezésűek, különlegesek.

Budapesten még két új katolikus templom is épült a rendszerváltás után, mindkettőt példaértékűnek tartom, mert alapvetően funkcionalista jellegű templomok. A BME Budapest rakparti épületegyüttese között, közvetlenül az egyetemi lelkészség mellett épült fel a Mindenszentek temploma, mely alaprajzát tekintve kör alakú, elvileg emiatt akár mindkét rítusnak kedvezne, de belső elrendezése mégis frontális, tengelyes. Belülről panteonra emlékeztető, kis kupola ablakain szűrt fény tör át, különösen alkalmas így a meditációra és az imádságra. Pompás kert veszi körül dús növényzettel és szobrokkal.

A másik a tavaly átadott XI. kerületi Boldog Mészleány Zoltán vértanú püspökünkről elnevezett templom, mely számos egyedi, szokatlan megoldást alkalmazott, de mégsem hat formabontóan. Kissé szokatlan, hogy a harangtorony a hajó előtt áll néhány méterre a bejáratától és teljesen krómaccélból készült. Belülről a magas betonpillérek gótikus hatásúak, viszont a mennyezet dőlt, homorú felületű, ami miatt a templom akusztikai hangzása meglepően jó, koncertminőségű, vetekszik az Avilai Szent Teréz templomával, vagy a Dezső téri, szintén kör alakú templomával. (Bár még egy egyszerű elektromos orgona kíséri a liturgiát, ami a célnak megfelel, egy 35 regiszteres, 3 manuális pneumatikus-mechanikus orgona illene ide, idővel. Tudni érdemes, hogy a digitális orgonák, amit az orgona művészek egyszerűen orgona utánzatoknak csúfolnak, tizedannyiba kerülnek, mint a klasszikus orgonák. Például egy 35 regiszteres hagyományos versenyorgona, ami spanyol kürtökkel is fel van szerelve, kb. 60 millió forintba kerül.) A Mészleányi-templom éjszakánként díszvilágításban ragyog, burkolatba süllyesztett, rejtett reflektorokkal van megvilágítva, a bejárat feletti üvegmozaik sötét keresztje belülről van megvilágítva, csodálatos látványt nyújt messzi távolból is, hirdetve Krisztus jelenlétét. Belső berendezése átgondolt: a tabernákulum és a kőoltár a templom főtengelyében áll, a gyertyák viszont az oltár körül egy-egy kandeláberen állnak, a kőlap minden sarkában, azaz négy darab, kissé ravatalozói gyászhangulatot keltve. Itt láttam egyedül áldoztató tál alkalmazását az újonnan épült templomok közül, amit a II. Vatikáni Zsinat után liturgiai szakemberek ajánlanak: egy kis asztalon ég egy gyertya, amíg ég a lángja, a tálkába

kis rézcsipesszel ki-ki maga tehet ostyát, amit a felajánláskor tesznek az oltárra, közös felajánlási adomány gyanánt. Az oltár fölött pedig egy hatalmas korpusz nélküli kereszt függ, áttört farácsozatból kivágva, emlékeztetve Krisztus végtelenül nagy áldozatára. (Megjegyzem, hogy több templomnál lehet találkozni halmozással, valóságos kereszt erdőkkel. A külföldi turisták, főleg a buddhisták általában megdöbbennek ezen: a derűs Buddha szobrok helyett horrorisztikusan kivégzett testeket látnak mindenfelé, az utcákon is, valóban olykor sokkoló látvány lehet ez számukra. Kultúra-sokk.) **Végezetül** említést tennék a tavaly átadott soproni Árpád-házi Szent Margit templomról, mely a skandináv templomépitészeti típus hazai gyöngyszeme. Idehaza valóban formabontónak, szokatlannak hat a külső megjelenése, de a belső kialakítása is, jól kivehető a regeneratív iskola számos eleme. A teljes templom teste földbe süllyesztett, csak a teteje látható kívülről nézve és a templomtorony egyszerű keresztben végződik, ökumenikus célzattal, a tető hajótestet utánoz.

Bp., 2016. július 25.

BULÁNYI GYÖRGY

EGYHÁZREND

3.8. "Biztosítja a személyiség kibontakozását"

A kisközösség gondolata számomra sokkal több, mint a jelen paphiányra tekintettel támadt szárazkáplán kísérlet. Több, mint a jelen mammut vagy nemmammut egyházközösségek kísérlete arra, hogy a templomtól elmaradt 95 %-ot visszacsalogassa a kiürült templomba. Ezeket a célokat is szolgálja a kisközösség, de nemcsak tüneti kezelést végez. Nem, mert világosan látja a paphiány okait, a hívek-hiány okait is. Valamikor el lehetett hitetni a pappal, hogy ő valóban hitoktató; értsd: gyermekek hitben nevelésére specializált személy. Akkoriban volt ez lehetséges, amikor vásárnaponként viszonylag sűrű sorokban még a szüleik is eljárak a templomba. De a felnőttek tömegaposztáziájának tényét látva, amikor Istenben már alig hívő emberek gyerekeit keresztelgetjük, amikor hitoktatásra a gyerekek egyre kisebb százalékát kapjuk meg, amikor ezeknek a gyerekeknek a bértámasztás szentségét úgy adjuk fel a püspökkel, hogy egyre egyetemesebbé lesz a tapasztalat, hogy ez a szentség számukra a templombajlás abbahagyásának a szentsége, akkor világossá lesz, hogy messze túl vagyunk a toldozgatással új életadás lehetőségén. A jelenleg érvényben levő egyházrend hozta létre ezt a helyzetet, és csak egy új, egy evangéliumibb egyházrend tud új bevágást hozni. Mindenkinek el kell gondolkodnia azon a tényen, hogy napjainkban egyre inkább csak olyanok szenteltetik fel magukat pappokká, akik kisközösségben nevelődnek, akik a kisközösségekből felépülő egyházat hordják már a lelkükben. Az egyház a jézusi célkitűzésből él, s az attól elhajlástól pusztul, zsugorodik, fogy. Ez a jézusi célkitűzés bele

van írva az emberi természetbe. Nem más ez a belénk írt célkitűzés, mint önkibontakoztatás a szeretetben. Ha ez a belénk írt célkitűzés tilalomfákat kap: Nő vagy! Családos vagy! Vasesztergályos vagy!, akkor az emberi társadalom 999 ezreléke visszavonul, nem kér abból, hogy az Isten népe legyen és a templomokat elhagyásban megnyilvánuló aposztáziájával némán is hangosan kiáltja az eleve kiválasztott egy ezrelék felé: "Csináld magad! Így nem játszunk! Szívesen lennék én is Isten népe, de szeretném én is kibontani önmagamat. Ha eleve te vagy a góré 24 éves korodtól kezdve, akkor én itt minek strapáljam magam? Elmegyek oda, ahol emberszámba vesznek... bár nő vagyok, bár családos vagyok, bár villanyszerelő a szakmám. A jézusi célkitűzés - a szeretet. Ez a szeretet közösségteremtést eredményez. Ha a közösségteremtésben nem tudom kifutni ambíciómat, mert nő, családos és villanyszerelő lévén a "főnök képző iskolába" be sem iratkozhatom, akkor nem Jézusban fogok közösséget teremteni, vagy legalábbis nem a katolikus egyházon belül fogok jézusi közösséget teremteni. "A jelen egyházrend elveszi Isten népétől a jézusi ambíció lehetőségét." A jelen egyházrend még az eleve privilegizált egy ezreléktől is elveszi a jézusi kiteljesülés lehetőségét. Elveszi, mert nem-jézusi, nem-teológiai szempontok határozzák meg az ő számára is az önkibontakozást a jelen egyházrendben. Ha nem alkalmazkodik "józanul" az adottságokhoz, amelyeket a történelmileg kifejlődött jelen egyházrend olyan-amilyen volta szab meg, akkor kinézik onnan, mint gyanúsat, mint szektásat. Csoda-e, ha Isten maga veti el az ilyen egyházrendet, hogy ezáltal utat készítsen a jézusibbna. Hogyan veti el? Úgy, hogy kiüresednek a templomok, bezárulnak a szemináriumok, s a szemináriumokból maguk az előljárók hajigálják ki azokat, akik keveretlenül akarják a jézusi célkitűzés szolgáltatába állítani életüket.

A kisközösségekben a holnapot készítőknak "nincs szükségük arra, hogy engedetlenekké váljanak a jelen egyházrenddel szemben." Az engedetlenség lehetővé tenné a kiközösítést, és ezáltal elindítaná a további bomlást, felekezést. Elég, ha nem azonosulnak belülről a jelen rend nem-jézusi vonásaival, és okos érveléssel, valamint a jelen egyházrend által lehetővé tett funkciók gyakorlásával készítik Isten Országának a holnapját. Amint több lesz az ily közösségekben élő papok száma, mint az ezeken kívül élőké, amint közelíti majd a közösségekben élő aktív hívők száma a csak templomba járó passzív hívőkét, óhatatlan, hogy a kisközösségek gyakorlatban kialakított élettapasztalatai nyomán meg ne induljon a Szentlélek irányítása mellett a jelen rend átrendeződése. Lehetetlen nem látni, hogy maga a Zsinat is lépés már az átrendeződés felé.

3.9. "Lehetővé teszi a kereszténység egységét"

A fentiekben rendre csak a 700 millió katolikusról beszéltem. A keresztények száma nagyjából

kétennyi, s az emberiség jóval nagyobb fele nem is keresztény. "Hogy mindannyian egyek legyenek..." - ez az Istennek a teremtésbe beleírt és Jézustól megerősített hangja. Hinni - ez számomra végső soron annyit jelent, hogy azt gondolom, hogy csak a jézusi célkitűzés hozhatja közös nevezőre, teheti Szentháromság-analógiájú közösséggé az emberiséget.

Nagy kár volna megkeresztelkedniük a nem-keresztényeknek, nagy kár volna Péterhez csatlakozniuk a nem-római katolikus keresztényeknek, amíg a katolikusok nem tudják, hogy a "szerezd felebarátodat, mint önmagadat!" - ez egyet jelent az uralkodást nem ismerő szolgálattal, a magukat szegényítő osztozással, a különféle eszmék nevében történő gyilkolásról és annak megígéréséről lemondó békességteremtéssel. Ha rendőrséggel védetjük kiváltságainkat, ha nyugodtan tudjuk emelgetni életszínvonalunkat, miközben embertársaink az éhségtől felfordulnak, ha hazafias kötelességünket teljesítendő, parancsra bármikor készségesen tömeggyilkoljuk felebarátainkat, esetleg ugyanazzal az Eucharisziával táplálkozó testvéreinket, akkor Jézus nevében kérdezem: ugyan minek legyenek katolikusokká a nem-keresztények és a nem-katolikusok? Nem jobb-e, ha ezzel az élethalakítással nem szennyezzük tovább Jézus nevét és az emberiség reményét? Mire mi katolikusok ezekről a jézustalan magatartásokról leszokunk, addigra Jézus ereje már csaknem egyesítette is az emberiséget. Ha 700 millió magáévá tenné a jézusi szeretet fent megrajzolt tartalmát, akkor már igazán közel volna az Isten Ország, az emberiség egyesülése a szeretetben. De a nem-keresztények hogyan akarjanak keresztényé lenni, ha szavunkban és magatartásunkban nem ismernek reá arra az evangéliumra, amely az istenképpre teremttségük következtében a szívük mélyén élő jó hír? A nem-katolikusok hogyan akarjanak katolikusokká (=egyetemes kereszténnyé) lenni, ha mi magunk számára és mások számára a jézusi szereteten kívül még valami egyebet is az üdvösség feltételévé akarunk tenni?

Úgy gondolom, hogy a tanulmányomban kifejtett látásmódnak és magatartásnak szükségképpen hatással kell lennie a nem-katolikusokra is, a nem-keresztényekre is. Ami magát az ökumenét, a keresztények egységét illeti, lehetetlennek gondolom, hogy egy ilyen látásmód egymás mellé ne sodorja a katolikusokat és nem-katolikusokat. Hazánkban is. Lehetetlen, hogy a közös inspirációt nyújtó írott evangélium és a szívünkbe beleírt evangélium hatására közösségig ne sodródjunk egymással, akár házasságban, akár kisközösségben. Mire megnő az így vagy úgy összesodródottaknak ill. az ezt az összesodródást egész szívükkel helyeslőknek a száma, addigra egyre több egyházfegyelmi gát omlik le. Gátak, amelyekkel védekeznek a felekezetek a maguk különállását bombázó interakciók ellen. A fenti gondolatok konzekvenciáiként másodlagos kérdéssé válik majd az

összesodródottak számára, hogy melyik egyházban esküsznek, melyik egyházban kereszteltetik meg gyermekeiket, mert úgyis kisközösségben élnek meg Jézust, az evangéliumot, és annyira vonzódnak majd egy-egy templomhoz, amennyire abban Jézus örökségét látják képviselni.

4. "A holnap rendjét készítve"

A mában élve készíteni a holnapot - ez a dolgunk. Fejlődésről csak akkor beszélhetünk, ha a holnap a mából nő ki. Az evilági országban úgy készül az új rend, hogy a lázadók megsemmisítik a hatalmon levők hadseregét. "Isten Országában az új rend úgy készül, hogy az Isten szavát hordozók elkezdnek hatni a tudat és élethalakítás irányában." A kétezer esztendő története is kezesség mellett, hogy lehetséges az átalakulás a prófétai szó erejében. Isten Országáé csak szellemi értelemben ismeri az ütközetet. Ütközetek nélkül nem lehetséges az átalakulás, de ezeknek az ütközeteknek a próféták részéről mindig szeretettől meghatározottaknak kell lenniök. Reménnyel kell telve lenniük. A Zsinat előtt ki gondolta lehetségesnek a Zsinat eredményeit? Tanulmányom minden sorát áthatja a befogadás és az elfogadás reménye. Congar szerint "ez a recepció az egyház történelmi fejlődésének az útja." Ami ma felháborítóan hat, azt holnapra az adott rend tényleges képviselői hirdethetik. Ennek a tanulmánynak az álmaiból csak úgy lehet egyszer majd valóság, hogy "apostolutódok mondják majd reá, hogy "ez az egyház tanítása"."

4.1. "Plébánia és kisközösség"

Ahol még nincs közösség, ott úgy indul el, hogy valaki megértette, hogy lennie kell. Azért kell, mert a szeretet természeténél fogva kicsiny közösségek létrehozására törekszik. Akárhogyan is állítja össze imádságból, karitásból, tanulásból egy kisközösség a maga keresztény "kóktélját", szeretet-élete nagyon súlyos sebet hordozna, ha nem törekednék arra, hogy a közösség minden egyes tagja annyira és úgy feltöltődjék szeretettel, hogy minden tag képes legyen arra, hogy ő is létrehozzon egy kis közösséget. Olyan súlyos sebe volna a közösségnek, ha hiányoznák belőle ez a törekvés, hogy a közösség előbb-utóbb belehalna ebbe a sebébe. Belehalna, mert a közösség tagjaiba belefagyna a szeretet, értelmetlenné válnék az együttlét, felbomlanék a közösség.

E kisközösségek életében ma nem jelent pótolhatatlannak átélt hiányt, ha nincsen pap-tagja. Jelenleg ugyanis a szentségkiszolgáltatás nem a kisközösségben folyik. Valamelyik plébániai közösségben hallgatjuk meg a szentmisét, a közösségen kívül találjuk meg a gyóntatónkat, a többi szentségeket is a plébániai kerettől igényeljük. Az viszont igaz, hogy nagyon sok esetben nem az Eucharisziát, a szentségeket nyújtó plébániát éljük meg a magunk közösségének, hanem csak az Eucharisziát és szentségeket nem nyújtó kisközösségünket. Így van ez, mert csak ez utóbbiban éljük meg magunkat

Krisztusban testvéreknek. A plébánia vasárnapi szentmiséin ez csak annyiban lehetséges, amennyiben a szentmisét mondó pap is kisközösségben él. Nincs tehát a kisközösségekben élőkben ellenézés a plébánia iránt, ha az egyházközsége közösségnek tudhatják és nem merő közönségnek, amelyet egy üzemvezető egyenként kiszolgál az üzem által nyújtott javakkal. A plébániai struktúrát étellel betölteni a kisközösségben élők nagyon is készségesek, ha a plébánia vezetője előmozdítja, vagy legalább megengedi, hogy a közönséget közösséggé formálják.

4.2. "Papok és kisközösség"

Kizárólag a papokon fordul, hogy a kisközösségek az egyházközségeken kívül halásszák ki a társadalmat Isten népévé, vagy pedig az egyházközségeken belül. Ha papjaink képesek a testvéri kapcsolatfelvétellel, akkor a kisközösségek nem az egyházközségeken kívül lesznek, hanem azon belül. A feltétel - a testvéri kapcsolat. Nem jelent ez kevesebbet, mint leszállást egy alkalmatlannak bizonyult lóról. Testvérként viszonyulni annyit jelent, hogy lemondani kiváltságokról: csak a papokon keresztül működik az Isten... eleve a pap az, aki mindent jobban tud... tanácsot elfogadhat, de ő maga dönt. A múlt század negyvenes éveiben a magyar nemesség azzal mentette meg a hazát és azon belül önmagát, hogy befogadta az alkotmány sáncaiba "a szegény adófizető népet". Képes-e a papság a 19.sz.-i magyar nemesség e nemes gesztusára - ezen fordul, hogy az elkövetkező évtizedekben mennyire éleződik ki a helyzet a hagyományos struktúra és a készülő új struktúra között. Ha papjaink magukévá teszik a készülő újat, akkor a struktúraváltás nem jár majd nagy megrázkódtatással. Ha viszont papjainkat eltöltené "a szorongás egy új hierarchia" miatt, ez keservesebbé tenné az átalakulást.

Az átalakulás azonban semmiképpen sem takarítható meg, mert egyfelől nemcsak egyre kevesebbek akarnak "kedves hívek" lenni, hanem másfelől egyre kevesebbek akarnak kiváltságolt papi személyek lenni.

Kispapjaink részint a kisközösségekből toborzódnak, részint társaikon keresztül kispapi éveik alatt megismerkednek a kisközösségek gondolatvilágával. Ha püspökeink elzárkóznának a kisközösségektől, akkor adva van a veszedelme annak, hogy idegen testként eltávolítják az egyházmegyei struktúrából a kisközösség mellett döntő kispapokat, ill. másodrangú állampolgároknak tekintik a kisközösség révén új és buzgóbb papi életre támadó felszentelteteket. Következésképpen az ily módon diszkrimináltak részéről is óhatatlanul megindulna az egyházi keretből kilépés folyamata, mert nem éreznék jól magukat az őket nem becsülő struktúrában belül. Kárát ennek mindenképpen Jézus ügye, az egyház vallaná. Nehezebbé válnék az új struktúra megszületése.

4.3. "A szentségek szerepe a közösség megformálásában"

A mai struktúrában a pap a szenteléssel kapott szentségkiszolgáltatási jogot éli meg olyannak, ami a

hívek-hívók számára tabu. A kisközösségek nagyon is tisztában vannak azzal, hogy Jézus szövetségkötő lakomája közösségi aktus, és nem közönség számára bemutatott néznievaló, amelyen mint vallási produkción megjeleni halálos bűn terhe alatt kötelező. Sokszorosan megélték, hogy a kisközösségekben bemutatott szentmisék alkalmasabbak a Jézusra emlékezésre. Mégis, nem attól élnek meg közösségüket közösségnek, hogy van-e módjuk azon belül szentmiséhez, szentségekhez jutniok.

Ha a közösségben megtalálják a jézusi célt és az azt szolgáló törvényt, ha ott funkciók vannak és ezekből kialakuló szerepkörök, ha ott igénylik értékelő vagy bíráló állásfoglalásukat, ha kialakul a közvagyon, amelynek rendeltetésszerű felhasználásáért felelősnek tudják magukat, s ha mindez személyes közegben bonyolódik, amelyben egymást kölcsönösen ismerik, akkor a közösség tagjainak jézusi közösség-élményük van, akkor úgy érzik, hogy Krisztus jelen van közöttük, ők a Krisztus munkáját végzik, és Eucharisztia nélkül is gondolkodnak rá, azaz emlékeznek tőlük telhető hatékonysággal arra, ami az inkarnáció éveiben történt. E feltételek mellett úgy élnek meg kisközösségi életüket, hogy folytatják vele Krisztus művét a világban, mégpedig annak következtében, hogy egy Jézust képviselő és helyettesítő vezetőnek a szolgáló irányítása mellett dolgoznak a jézusi célért, hogy a közösségen belül és kívül mindnyájan egygyé legyenek a jézusi törvény, vagyis a szeretet erejében. Ennek a ténynek következtében a kisközösségi élet alapvető problémáját ma nem abban látom, hogy miként tudna a maga keretein belül szentmiséhez és szentségekhez jutni, amelyekhez jelenleg hozzájut a plébániai struktúrában belül. Analógiaként hadd említsem meg, hogy Jézus is feljárt tanítványaival együtt a jeruzsálemi templomba, és ettől a tanítványoknak aligha volt hiányérzetük a Jézustól számukra megteremtett közösségen belül. Ott volt közöttük Jézus, aki szavával és példájával mutatta nekik az utat, igazságot és az életet. Amíg a kisközösség vezetője elfogadható-kielégítő módon helyettesíteni tudja a kisközösség számára ezt a közösségvezető Jézust, addig a tagoknak nem lehet pótolhatatlan hiányérzetük. Nem lehet akkor sem, ha vasárnaponként el kell menniök szentmisére - a templomba.

Lenni vagy nem lenni, azaz a kisközösség léte azon fordul, hogy a vezető szolgálata által tudnak-e a közösség tagjai fejlődni a szeretetben, azaz akarnak-e maguk is olyan buzgóvá fejlődni, mint az őket kihalászó vezető. Tehát nem a szentmisét mondási és szentségkiszolgáltatási jognak a megszerzése adja a kisközösség alapvető gondját. Akármilyen nagyra értékeljük is a szentségeket, nagyobb jelentőségűnek kell ítélniük azt a bennük kiformalódó szeretetet, jézusi magatartást, amely nélkül a szentségek - akármennyire érvényesen kiszolgáltattak is! - csak az Isten irántunk tanúsított szeretetét jelölhetik és tartalmazhatják, de nem jelölik és nem tartal-

mazzák az emberek Isten és egymás iránt tanúsított szeretetét. Nem azt tartják tehát alapvető gondjuknak, hogy legyen közöttük olyan testvér, aki megbízás következtében kimondhatja a szentségeket létrehozó szavakat, hiszen az átváltoztatás vagy a feloldozás szavainak elmondása a közösségteremtés követelménye nélkül még nem kíván jézusi teljesítményt az embertől.

A kisközösségek alapvető gondja abban áll, hogy képesek-e hatékony segítséget adni tagjaik számára ahhoz, hogy kiformalódjék bennük a krisztusi ember. A krisztusi ember eszménye pedig nem valami tetszőleges és általános jellegű tökéletességű eszményben fogalmazódik meg számukra, hanem nagyon konkrétan abban, hogy családjukat a szeretet otthonává tegyék, hogy a munkahelyen és mindenütt jelei legyenek Krisztusnak, mégpedig olyan kihívó jelei, amelyek vonzást vagy elmentmondást váltanak ki, s a vonzás alapján megszülethessék a vonzottak meghívása és közösséggé formálása, azaz Jézus továbbélése az egyházban. Ezt az egyházat nem úgy tekintik, mint amelyet valaki másnak kell megcsinálnia számukra karosszéknek, amelybe bele lehet ülniök, hanem olyannak élnek meg, amelyet ők maguk csinálnak meg maguknak a föld határáig eljutni akarás szándékával.

DRYP

KERTI NAPLÓ OKTÓBERBEN NYÁR BÚCSÚZTATÓKÉNT

Szó, ami szó, nem októberben szokták búcsúztatni a nyarat. Hanem nyár végén augusztusban. Az indián nyár azonban az idén szépen kitartott egészen szeptember végéig. Fogalmazhatnék úgy is, hogy fügeérlelő volt felénk az időnek járása. Merthogy Gyurka bácsi fügebokor örökségünk október elejére már negyedik érési ütemében nevelt fügékkal örvendeztetett meg városi kertünkben. Egy városi, urbánus zajjal és autóforgalommal szennyezett kertben még ebben a klímaváltozásra hajló időben is szép teljesítmény volt a terebélyesedő bokortól.